



ЗАТВЕРДЖУЮ:
Голубенко О.Л.
2014 р.

Проект рішення підготували:
Голова комісії: Шаповалова Т.В.
Члени комісії: Галгаш Р.А.
Рач В.А.

РІШЕННЯ
Вченої ради Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля

«11» грудня 2014 року

Протокол №2

**«Про стан, організацію та перспективи
підготовки фахівців з елементами
дистанційного навчання»**

Заслухавши та обговоривши доповідь проректора з науково-педагогічної роботи Бузько І.Р. «Про стан, організацію та перспективи підготовки фахівців з елементами дистанційного навчання» Вчена рада відзначає таке.

Вкрай складна суспільно-політична ситуація на Сході України, продовження збройного конфлікту на території Луганська та частини Луганської області, проведення нашим університетом освітньої діяльності на базі свого відокремленого структурного підрозділу - Технологічного інституту СНУ ім. В.Даля (м. Сєвєродонецьк) змусило керівництво університету шукати раціональній варіант організації навчального процесу у 2014/15 навчальному році. Таким виявився варіант впровадження дистанційних технологій навчання, які забезпечують всі складові навчально-виховного процесу і одночасно враховують потреби безпеки життя та здоров'я всіх його учасників.

Орієнтацію освітнього простору на впровадження дистанційних технологій навчання обумовлено тим, що в епоху підвищення мобільності всіх процесів життєдіяльності стає все важче виділяти тривалий фіксований час для заняття одним видом діяльності, зокрема освітою. Тому у світі широко почала застосовуватися саме дистанційна форма навчання. На теперішній час вже достатньо обґрунтовано та розроблено педагогічні методики її реалізації. Існує кілька принципово різних режимів організації навчального процесу при дистанційній формі навчання: «різне місце - один час», «різний час - одне місце»; «різне місце - різний час»; «один час - одне місце». Кожен з них доцільно реалізовувати в різних умовах.

У ситуації, яка склалася на сході України, практично єдиною можливою для багатьох студентів ВНУ ім. В. Даля стала така форма організації навчального процесу, при якій поєднуються очна та дистанційна форми навчання, а остання реалізується в режимі «різне місце - різний час». При застосуванні такого варіанту поєднання форм навчання та використанні відповідного режиму дистанційної форми всі учасники навчального процесу можуть перебувати як безпосередньо в стінах університету, так і віддалено від місця його розташування. Значна кількість студентів університету впродовж збройного конфлікту на території Луганська та частини Луганської області опинилася в ситуації, яку передбачено пунктом 4.1. Положення про дистанційне навчання, затвердженого Наказом МОН України від 25 квітня 2013 року №466, в якому зазначено, що використання технологій дистанційного навчання зарієстроване, в тому числі, і на категорію студентів, «...які проживають у географічно віддалених і важкодоступних до ВНЗ населених пунктах».

Враховуючи означене, університет у 2014/15 навчальному році працює за очно-дистанційною концепцією освітньої діяльності і організовує навчальний процес саме в такий спосіб, який є прийнятним для студентів і викладачів університету та відповідає вимогам Закону України "Про вищу освіту" від 01.07.2014 № 1556-VII.

Організаційно-методичну роботу щодо вдосконалення дистанційної складової навчального процесу університет розпочав ще у 2012 році. У 2013/14 навчальному році було проведено сертифікацію 540 викладачів щодо викладацької діяльності з використанням дистанційних технологій; підготовлено значну кількість дистанційних курсів дисциплін, враховуючи, що ідея впровадження технологій дистанційного навчання в університеті вимагає наявності специфічних вимог до наповнення дистанційного курсу. Для реалізації принципу «доступності звідки завгодно» та ефективності використання «будь-якої тривалості часового ресурсу», курс повинен бути побудований так, щоб студент міг, маючи безперервний доступ до системи дистанційного навчання протягом 20-30 хвилин і не більше, пройти певну його частину, включаючи контроль: тобто вивчити частину теоретичного матеріалу, виконати практичне завдання і відповісти на поставлене запитання.

Початок 2014/2015 навчального року пройшов в умовах максимальної мобілізації навчально-наукового потенціалу університету з тим, щоб навчальний процес в університеті розпочався у відповідності до очно-дистанційної концепції освітньої діяльності. В екстремальних умовах було відновлено роботу платформи MOODLE, зареєстровано станом на кінець жовтня 2014р. майже 6,5 тисяч користувачів, (окрім більш ніж 5000 студентів денної та заочної форм навчання) розроблено дистанційні курси з 872 дисциплін навчальних планів всіх напрямків підготовки та спеціальностей університету. Слід визнати, що керівники та викладачі всіх підрозділів університету провели значну роботу з відновлення матеріалів та термінового наповнення системи MOODLE.

Вже на кінець листопада 2014 року 100% викладачів отримали доступ в систему MOODLE та 92% дисциплін осіннього семестру було зареєстровано в цій системі. Підрозділами університету проведений самоаналіз роботи в системі MOODLE.Хоча це була перша спроба кількісного оцінювання роботи кафедр в даній системі та сама методика самоаналізу не була досконалою, отримані більш менш об'єктивні первинні показники та розраховані коефіцієнти наповнення MOODLE за лекційними матеріалами, практичними заняттями та за закріпленням студентів (табл.1).

Таблиця 1

Результати самоаналізу роботи підрозділів університету в системі MOODLE

Структурний підрозділ	Коефіцієнт наповнення Moodle за		Коефіцієнт наповнення Moodle за закріпленням студентів
	лекційним матеріалом	практичними заняттями	
Інститут економіки і управління	0,82	0,81	1,00
Інститут юриспруденції та міжнародного права	0,75	0,64	0,39
Навчально-науковий інститут праці та соціальних технологій	0,80	0,81	1,00
Інститут транспорту і логістики	0,70	0,66	1,00
Інститут філософії і психології	0,84	0,85	1,00
Інститут комп'ютерних систем і інформаційних технологій	0,85	0,70	0,82
Факультет машинознавства та електромеханіки	0,64	0,44	0,69
Філологічний факультет	0,81	0,48	0,80
Міжнародний факультет	Інформацію не подано		
По університету	0,78	0,67	0,84

Проте, не так оптимістично виглядає ситуація з реальним наповненням системи навчальними матеріалами. Якщо враховувати основні елементи курсів (навчальні програми, лекції, практичні заняття, засоби контролю), то лише 68% дисциплін осіннього семестру по університету наповнено на 100%. Крім того, не дивлячись на низьку трудомісткість операції приєднання групи, за даними самоаналізу лише 80% студентських груп університету приєднані до необхідної кількості дисциплін осіннього семестру.

Аналіз за окремими кафедрами показує, що на більшості з них наповнення MOODLE за курсами складає більше 75%. Слід визнати результативну роботу, яку проведено кафедрами, за якими наповнення MOODLE за всіма показниками складає 100%: кафедра оподаткування, кафедра туризму та готельного господарства, кафедра залізничного транспорту, кафедра міського будівництва та господарства, кафедра психології, кафедра соціальної інформатики та безпеки інформаційних систем.

Не достатню роботу провели кафедри, за якими наповнення MOODLE становить менш ніж 40%: кафедра журналістики (19% - за лекціями, 36% - за практичними заняттями), кафедра легкої і харчової промисловості (33% - за лекціями, 28% - за практичними заняттями), кафедра двигунів внутрішнього згоряння і машинознавства (34% - за лекціями), кафедра фізики та електроніки (30% - за лекціями, 13% - за закріпленням студентів).

Катастрофічно можна назвати ситуацію з наповненням MOODLE за кафедрою охорони праці і безпеки життедіяльності (лише 9% наповнення складає за лекційними матеріалами та 12% за матеріалами практичних занять). При цьому кафедра охорони праці і безпеки життедіяльності викладає дисципліни для всіх спеціальностей університету і повинна враховувати вимоги інших кафедр та студентів про необхідність прикріплення груп до курсів.

В цілому робота з налагодження дистанційного навчання в системі MOODLE в університеті виконується на належному рівні. Разом з цим є ще невирішені проблеми, які потребують найскорішого вирішення, а саме:

1. Вдосконалення механізмів планування роботи викладачів з метою запобігання їх перевантаження, особливо при великій чисельності студентів у групах.
2. Пошук технічних можливостей використання переваг, які дають програмні продукти, що підтримують дистанційне навчання (створення wiki-документів, участь у семінарах і конференціях в режимі он-лайн, та інше).
3. Запобігання ризику технічного збою у разі перевантаження сайту за рахунок великої кількості одночасно присутніх користувачів.
4. Корегування норм часу для викладача на методичну та навчальну роботу.

Крім того треба акцентувати увагу на проблемах роботи безпосередньо з системою MOODLE (табл.2).

Таблиця 2

№	Сфера виникнення проблем	Проблеми	Пропозиції
1.	Продуктивність роботи системи MOODLE	Збій у роботі системи	Розміщувати матеріали в курсі використовуючи формат документа PDF, html формат містить велику кількість файлів, що призводить до збільшення запитів до системи при відкритті документа

			<p>Для публікації мультимедійної інформації (відео та аудіо) використовувати посилання на файли, які розміщаються на медійних ресурсах (Youtube, Ex.ua і т.п.), для забезпечення обмеження доступу до файлів, у властивостях сервісів вказувати доступ тільки за посиланням</p> <p>Для оцінювання роботи студентів використовувати крім тестування також завдання, які не є ресурсовитратними для системи, або робити невеликі тести, але різні за складністю. При тестуванні прибрать обмеження на проходження тесту</p> <p>Якщо курс містить подібні матеріали у кількох викладачів, треба використовувати варіант спільногого використання одного курсу декількома викладачами, замість створення кількох курсів</p> <p>При зарахуванні групи студентів на курс, треба перевіряти чи є ця дисципліна у навчальному плані</p> <p>В дистанційному курсі необхідно вказувати актуальну контактну інформацію викладача</p>
2. Методична та навчальна робота викладача в дистанційному курсі		Не повне використання можливостей платформи Moodle	Розробити критерії відповідності дистанційного курсу вимогам університету з подальшим отриманням сертифікату про відповідність вимогам університету, який підтверджує готовність курсу
		Недостатня відпрацьованість питання щодо планування роботи викладача з розробки дистанційного курсу і подальшої роботи в ньому	Вдосконалити існуючі нормативні документи, які затверджують норми часу в дистанційній формі навчання для розрахунку та обліку методичної роботи викладачів зі створення дистанційних курсів та для розрахунку і обліку навчальної роботи викладачів університету в дистанційних курсах
		Нерозуміння з боку викладачів їх обов'язків щодо роботи у дистанційному курсі	Розробити «Посадову інструкцію» викладача в системі MOODLE
		Відсутність ролі куратора групи в дистанційному курсі	Створити додаткову роль «Куратор» з доступом до оцінок студентів певної групи для можливості керування процесом навчання з боку випускаючої кафедри

3.	Робота електронного деканату	Наявність організаційних перепон щодо запровадження ефективної роботи електронного деканату	Укладання угоди з розробником системи MOODLE щодо сервісного обслуговування
----	------------------------------	---	---

Аналізуючи ефективність роботи викладачів університету в системі MOODLE, слід акцентувати увагу на тому, що MOODLE - це система не тільки управління освітніми курсами, а і система управління навчанням або система створення віртуального навчального середовища, тому можливості її набагато ширше, ніж можливості файлообмінників. Завданням університету є, в тому числі, і використання переваг, які надає цей програмний продукт, що є шляхом вдосконалення організації навчального процесу в цілому. На часі є і визначення характеру дій щодо переходу роботи системи MOODLE університету з тимчасового до нормативного режиму, який повинен врахувати:

- диференціацію вимог для бакалаврів і магістрів, які випливають з Національної рамки кваліфікацій та нового Закону України "Про вищу освіту" від 01.07.2014 № 1556-VII;
- різні можливості системи MOODLE при підготовці фахівців в різних галузях знань;
- накопичений досвід роботи системи MOODLE в тимчасовому режимі.

Нагальною є також необхідність розуміння і того, що нехтуванням сутності та можливостей віртуального навчального середовища можна прийти до «підміни понять», а це не тільки істотно знизить ефективність реалізації освітньої діяльності, а й буде формувати негативне ставлення студентів до системи MOODLE. Саме тому одним з першочергових завдань ми бачимо формування у студентів відповідального ставлення до виконання своїх обов'язків як учасників освітнього процесу при впровадженні дистанційних технологій навчання, підвищення рівня мотивації при оволодінні знаннями. Світова практика показує, що на теперішній час майже дві третини студентів світу вже навчаються дистанційно та з використанням сучасних інформаційних технологій.

Цілеспрямована діяльність університету щодо впровадження дистанційного навчання продовжується вже два роки, відпрацьовуються технологія та способи організації начального процесу заочно-дистанційною концепцією освіти. Саме повноцінне функціонування розподіленої системи дистанційного навчання є головною метою та перспективою підготовки фахівців в університеті.

На підставі викладеного Вчена рада університету

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Інформацію проректора з науково-педагогічної роботи Бузько І.Р. узяти до відома.
2. Директорам інститутів та деканам факультетів організувати збір пропозицій від кафедр та студентів щодо організації роботи системи MOODLE з урахуванням наявних технічних та ресурсних можливостей.

Відповідальні: директори інститутів та декани факультетів.

Термін: до 28.12.2014 року.

3. Ректорату на підставі пропозицій від інститутів, факультетів і кафедр внести зміни в існуючу нормативну базу, що мас забезпечити тимчасовий перехід роботи системи MOODLE університету на режим, який враховує реальні технічні та ресурсні можливості.

Відповідальній: проректор з науково-педагогічної роботи Бузько І.Р.

Термін: до 30.01.2015 року.

4. Переглянути функції і структуру Центру дистанційного навчання і привести їх у відповідність до вимог нормативного режиму роботи MOODLE, заповнити всі вакансії кваліфікованими працівниками.

Відповідальні: проректор з науково-педагогічної роботи Бузько І.Р., керівник ЦДН Шаповалова Т.В.

Термін: до 30.01.2015 року.

5. Центру дистанційного навчання, навчальному відділу переглянути внутрішні нормативні документи (планові, технологічні, методичні, організаційні та ін.), виконання яких забезпечить вдосконалення роботи університету з використанням дистанційних технологій навчання.

Відповідальні: керівник ЦДН Шаповалова Т.В., начальник навчального відділу Тіщенко Ю.А.

Термін: до 30.01.2015 року.

6. Ректорату університету придбати власний університетський сервер, який може забезпечити технічні вимоги до якісної роботи системи MOODLE.

Відповідальний: перший проректор університету Марченко Д.М., головний бухгалтер Белоусова Л.І.

Термін: до 27.02.2015 року.

7. Заключити угоду з розробником програмного забезпечення системи MOODLE щодо сервісного обслуговування електронного деканату.

Відповідальний: перший проректор університету Марченко Д.М., головний бухгалтер Белоусова Л.І.

Термін: до 27.01.2015 року.

8. Ректорату університету розробити перспективний план переходу роботи системи MOODLE університету з тимчасового до нормативного режиму.

Відповідальний: перший проректор університету Марченко Д.М.

Термін: до 15.02.2015 року.

9. Контроль за виконанням рішення Вченої ради покласти на першого проректора Марченка Д.М.

Вчений секретар

Г.О. Бойко